

Πρόγραμμα Εκπαίδευσης στο Μπριτζ, Μέθοδος, Αναλυτικό Πρόγραμμα και Διδακτικές Ενότητες

Στο κείμενο που ακολουθεί θα γίνει μια προσπάθεια να περιγράψω την εκπαιδευτική διαδικασία για το Μπριτζ στη χώρα μας και την οργάνωση αυτής της διαδικασίας σε επίπεδο μεθόδου, αναλυτικού προγράμματος και διδακτικών ενότητων. Αυτό το άρθρο, όπως και τα επόμενα, προέκυψαν ως ιδέες από την αλληλεπίδραση με τους εκπαιδευτές του Μπριτζ στη διάρκεια του πρόσφατου σεμιναρίου εκπαιδευτών στον ΑΟΜΒ. Στόχος του άρθρου είναι να δημιουργηθεί μια εικόνα της εκπαιδευτικής προσπάθειας που θα ξεκινά από το γενικότερο πλαίσιο της και θα φτάνει στο βασικό της τμήμα, το επίκεντρο της εκπαίδευσης, το οποίο είναι αυτό που αποκαλούμε «μάθημα», δηλαδή η διδακτική ενότητα.

Ο υπεύθυνος φορέας της εκπαίδευσης του Μπριτζ στην Ελλάδα είναι η ΕΟΜ, η οποία όπως όλες οι αθλητικές ομοσπονδίες δικαιούται να παρέχει εκπαίδευση στα στελέχη και τα μέλη της, καθώς και να διενεργεί εξετάσεις πιστοποίησης στελεχών (εκπαιδευτών και διαιτητών). Τα εκπαιδευτικά προγράμματα της ΕΟΜ αφορούν κυρίως σε ενηλίκους, χωρίς να αποκλείεται η παροχή εκπαίδευσης Μπριτζ σε εφήβους και παιδιά.

Η ΕΟΜ παρέχει ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων, το οποίο θα το ονομάσουμε «**Εκπαίδευση στο Μπριτζ για αρχάριους παίκτες**». Κάθε πρόγραμμα εκπαίδευσης βασίζεται σε μια εκπαιδευτική μέθοδο, ένα πλαίσιο σπουδών, το οποίο στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι το «**Cards on the table**» της Audrey Grant. Το προηγούμενο πλαίσιο σπουδών ήταν η ολλανδική μέθοδος. Ας διαχωρίσουμε οποιαδήποτε άλλη προσπάθεια εκπαίδευσης, προφανώς σε πιο έμπειρους παίκτες, από το πρόγραμμα «Εκπαίδευση στο Μπριτζ για αρχάριους παίκτες». Για παράδειγμα, η προετοιμασία – προπόνηση της εθνικής ομάδας νέων ενόψει διεθνών αγώνων αποτελεί μια εκπαιδευτική προσπάθεια που εποπτεύεται από την ΕΟΜ αλλά δεν αφορά αρχάριους. Επίσης, μια σειρά μαθημάτων για ένα ειδικό σύστημα αγορών, κάποιο επίπεδο εκτέλεσης ή άμυνας, το οποίο μπορεί να παρέχεται με ευθύνη ενός ομίλου ή ενός εκπαιδευτή, δεν εντάσσεται και δεν εποπτεύεται από την ΕΟΜ. Ουσιαστικά, το κύριο θέμα εκπαίδευσης που μας ενδιαφέρει πρωτίστως είναι το πρόγραμμα εκπαίδευσης των αρχαρίων.

Αυτή η μέθοδος εκπαίδευσης – όπως και κάθε μέθοδος εκπαίδευσης – αναλύεται («σχεδιάζεται, οργανώνεται») σε ένα πρόγραμμα, το αποκαλούμενο «**αναλυτικό πρόγραμμα**». Κάθε αναλυτικό πρόγραμμα περιγράφει το σκοπό και τους στόχους του προγράμματος στο σύνολό του, τα εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται, τα εποπτικά μέσα και – κάτι που είναι πολύ σημαντικό – το χρόνο στον οποίο ολοκληρώνεται το πρόγραμμα και τις διδακτικές ενότητες που το αποτελούν. Η χρονική διάρκεια αυτού του πλαισίου διδασκαλίας στην Ελλάδα είναι δύο χρόνια.

Μια σημαντική παρατήρηση σ' αυτό το σημείο: η ίδια μέθοδος διδασκαλίας μπορεί να οργανωθεί με βάση διαφορετικά αναλυτικά προγράμματα. Είναι γνωστό σε όλους όσοι ασχολήθηκαν με τη μέθοδο της Audrey Grant ότι το αναλυτικό πρόγραμμα αυτής της μεθόδου είναι πολύ μικρότερο και ταχύτερο στις Η.Π.Α. από αυτό που προτείνεται για την εφαρμογή του στην Ελλάδα, δηλαδή ενώ η μέθοδος παραμένει η ίδια, η εφαρμογή της μπορεί να διαφοροποιείται σε ορισμένα σημεία, κυρίως στη χρονική διάρκεια – δεν ισχύει, βέβαια, το ίδιο για τα βιβλία, θα ήταν παράλογο να εφαρμόσεις αυτή τη μέθοδο με διαφορετικά εγχειρίδια (ελαστικότητα υπάρχει και ως προς τη χρήση των εποπτικών μέσων, το γνωστό θέμα αν θα χρησιμοποιήσουμε προτζέκτορα και αρχεία power point, κάτι που δεν το προτείνει η εμπνεύστρια της μεθόδου, αλλά αν παραβιάσουμε αυτήν την οδηγία δε σημαίνει ότι «καταστρέψαμε» τη μέθοδο).

Η παρατήρηση αυτή «λύνει» τα χέρια των εκπαιδευτών Μπριτζ στην Ελλάδα που κατοικούν και δραστηριοποιούνται σε περιοχές της χώρας μας που παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες. Στο σεμινάριο της 12^{ης} και 13^{ης} Ιουνίου μίλησα με εκπαιδευτές της Ρόδου και της Κρήτης, οι οποίοι λόγω της παρατεταμένης τουριστικής περιόδου αντιμετωπίζουν πρόβλημα στην εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος. Φυσικά και μπορούν να προσαρμόσουν το αναλυτικό πρόγραμμα στις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της περιοχής τους. Εξάλλου, το προτεινόμενο αναλυτικό πρόγραμμα εφαρμόζεται και σε μια ταχύρρυθμη προσέγγιση για τα τμήματα που ξεκινούν τον Ιανουάριο.

Το αναλυτικό πρόγραμμα της μεθόδου «**Cards on the table**» στην Ελλάδα προτείνεται να είναι διετές. Το αναλυτικό πρόγραμμα του 1^{ου} έτους συμφωνήθηκε στη συνεδρίαση της 4^{ης} Απριλίου του 2015 στα γραφεία της EOM και περιγράφηκε από το Βασίλη Βιρβιδάκη στο σεμινάριο που προαναφέρθηκε. Αποτελείται από 27 διδακτικές ενότητες / μαθήματα για τα 3 πρώτα βιβλία (24 και 3 με περιεχόμενο επανάληψης). Το πρόγραμμα της 2^{ης} χρονιάς δεν είναι ολοκληρωμένο αλλά βρίσκεται σε φάση σχεδιασμού (αναμένεται η ολοκλήρωση δύο επιπλέον βιβλίων της Audrey Grant, προτάθηκε η αξιοποίηση της προγενέστερης μεθόδου της ACBL κλπ). Αυτό είναι ένα σοβαρό ζήτημα, το οποίο όλοι ελπίζουμε ότι θα διεκπεραιωθεί σύντομα.

Το αναλυτικό πρόγραμμα του 1^{ου} έτους αποτελείται όπως είπαμε από 27 διδακτικές ενότητες. Η **διδακτική ενότητα** είναι η βασική μονάδα ενός αναλυτικού προγράμματος, είναι η εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος στην αίθουσα. Κάθε διδακτική ενότητα αποτελείται από ορισμένα, δομικά στοιχεία:

- **τίτλος ενότητας**
- **στόχοι ενότητας**
- **σύνδεση ενότητας με προηγούμενες ενότητες**
- **έννοιες και θεωρία της ενότητας**
- **παρουσίαση της θεωρίας**

- **εποπτικά μέσα για τη συγκεκριμένη ενότητα**
- **τεχνικές διδασκαλίας που θα χρησιμοποιηθούν στη συγκεκριμένη ενότητα**
- **διάκριση περιπτώσεων**
- **αξιολόγηση της θεωρίας / ύλης**
- **συμπεράσματα.**

Τα στοιχεία αυτά οργανώνονται στη βασική δομή του **προλόγου – κυρίως θέματος – επιλόγου**. Η παρουσίαση μιας διδακτικής ενότητας μπορεί να γίνει σε 1 ή 2 ή περισσότερες ώρες, δηλαδή σε ένα ή περισσότερα μαθήματα. Τα στοιχεία αυτά οδηγούν στη μεγάλη αξία που πρέπει να διαθέτει κάθε μάθημα: **οργάνωση**. Διδάσκω σημαίνει ότι κάνω κάτι οργανωμένο, σχεδιασμένο, μεθοδικό. Για ποιους λόγους πρέπει να γίνεται αυτό; Θα αναφέρω μόνο ένα λόγο από τους πολλούς: επειδή η γνώση συλλαμβάνεται πιο εύκολα από τους εκπαιδευόμενους όταν παρέχεται οργανωμένα (επειδή η νόηση μας και η γνωστική μας λειτουργία απαιτεί κάποιου επιπέδου οργάνωση).

Ο κάθε εκπαιδευτής βρίσκει έτοιμο το πλαίσιο σπουδών (ευθύνη της EOM), τη μέθοδο διδασκαλίας (προϊόν της Audrey Grant) και το αναλυτικό πρόγραμμα (ευθύνη της Επιτροπής Εκπαίδευσης). Ποια είναι η δική του ευθύνη; Αρχικώς, αφού μελετήσει όλα τα παραπάνω να σχεδιάσει τις διδακτικές ενότητες, να σχεδιάσει τα μαθήματα! Αποκλείεται να τα βρει έτοιμα; Όχι, μπορεί να βρει βοήθεια σ' αυτό από τους οδηγούς που υπάρχουν για τον εκπαιδευτή ή από τη δουλειά ενός εκπαιδευτή που προηγήθηκε και ο οποίος του την προσφέρει. Ερώτημα: μπορεί ένας εκπαιδευτής να σχεδιάσει τις διδακτικές ενότητες έτσι όπως του αρέσει ή έτσι όπως του ταιριάζει; Φυσικά και μπορεί, αρκεί να μην παραβιάσει / ξεχάσει / αγνοήσει τους διδακτικούς σκοπούς και στόχους του αναλυτικού προγράμματος και τη φιλοσοφία και τις βασικές παιδαγωγικές αρχές που χαρακτηρίζουν τη μέθοδο διδασκαλίας.

Πώς διαπιστώνουμε ότι ένας εκπαιδευτής είναι ικανός να σχεδιάσει μια διδακτική ενότητα και να την εφαρμόσει αποτελεσματικά στην αίθουσα; Για τους εν ενεργεία εκπαιδευτές μπορούμε να σχεδιάσουμε μια διαδικασία αξιολόγησης (όπως αυτή που εφαρμόστηκε για πρώτη φορά φέτος και αποτελέσματά της αναφέρθηκαν στο πρόσφατο σεμινάριο). Για όσους ενδιαφέρονται να γίνουν εκπαιδευτές και να συμμετάσχουν σε μια διαδικασία εξετάσεων υπάρχει η λύση της γραπτής και προφορικής εξέτασης και ιδιαίτερα η διαδικασία σύνταξης και παρουσίασης μιας **μικροδιδασκαλίας**. Τι είναι μια μικροδιδασκαλία;

Αν πάρουμε τη δομή μιας διδακτικής ενότητας και τη συμπιέσουμε σε χρόνο 10 μέχρι 15 λεπτά, παρουσιάζοντας συνοπτικά και εικονικά κάποιες διαδικασίες (π.χ. ο Νότος παίρνει τις πίκες. Η Δύση τα σπαθιά, έστω ότι μοιράστηκε η διανομή ...) το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι μια μικροδιδασκαλία. Όπως προέκυψε από το σεμινάριο – συμπέρασμα που δεν ξάφνιασε τα μέλη της Ομάδας Διενέργειας Εξετάσεων – οι εκπαιδευτές της EOM και ειδικά όσοι δεν είναι εκπαιδευτές στο επάγγελμά τους δε

γνωρίζουν αυτή τη διαδικασία. Σε συνέχεια αυτού του άρθρου ακολουθούν ένα σχέδιο – πρότυπο μικροδιδασκαλίας καθώς και παράδειγμα μικροδιδασκαλίας.

Δημήτρης Παπασπύρου, Αγρίνιο 18 Ιουνίου 2015.